

Eindexamen latijn vwo 2004-I

havovwo.nl

4.1 Beoordelingsmodel voor de vragen

Antwoorden

Deel-
scores

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 punt toegekend.

Tekst 1

Maximumscore 2

- 1 (parere populo Romano) coacta (regel 1)

Indien quae aan het antwoord is toegevoegd, één scorepunt toekennen.

Maximumscore 2

- 2 • venis (a) (paene) miles (b) consul (b) evertes (a)
• per te (a) partum (b) hereditarium (b) a nobis (a)

1

1

Maximumscore 2

- 3 • aantreffen
• Scipio beledigt de staat niet, want anders zou hij niet door de staat te hulp geroepen worden
Of woorden van overeenkomstige strekking.

1

1

Maximumscore 1

- 4 De voornaamste god / de godheid vindt een geordende staat belangrijk / De voornaamste god beloont goede bestuurders.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 1

- 5 (als jij tenminste ontsnapt aan) de goddeloze handen van je verwanten (regel 17)

Opmerking

Kortere antwoorden fout rekenen.

Maximumscore 2

- 6 • a. Dat het maar het beste is het leven op aarde zo snel mogelijk te verlaten
Of woorden van overeenkomstige strekking.
• b. De ziel van de mens mag de aarde pas verlaten als de godheid daartoe opdracht geeft / De mens mag de aarde pas verlaten als hij zijn goddelijke opdracht op aarde heeft vervuld
Of woorden van overeenkomstige strekking.

1

1

Maximumscore 1

- 7 coepi

Maximumscore 1

- 8 animus (regel 38 of regel 40)

Maximumscore 2

- 9 • Het meeste belang wordt gehecht aan forum,
• want plicht tegenover familie (domus) is belangrijk, (maar) plicht ten opzichte van de staat (forum) is het allerbelangrijkst / gaat boven alles
Of woorden van overeenkomstige strekking.

1

1

10 ■ B

Eindexamen latijn vwo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
11 ☐ • Bomans concludeert dat oorlogvoeren zinloos is (het is absurd t/m te slaan)	<u>1</u>
• Cicero / Scipio concludeert dat het Romeinse Rijk, dat op die kleine aarde slechts een stipje is, van weinig belang is	<u>1</u>
Of woorden van overeenkomstige strekking.	
Maximumscore 2	
12 ☐ • a. terris (regel 50) / terrae (regel 51) / terra (regel 52)	<u>1</u>
• b. humi (regel 54)	<u>1</u>
Maximumscore 3	
13 ☐ • a. Minor	<u>1</u>
• b. Maior	<u>1</u>
• c. Maior	<u>1</u>
Maximumscore 2	
14 ☐ • Alleen op de aarde is alles sterfelijk en vergankelijk (behalve de zielen)	<u>1</u>
• De aarde beweegt als enige niet	<u>1</u>
Of woorden van overeenkomstige strekking.	

Tekst 2 Vriendschap

Maximumscore 1	
15 ☐ sapientia, amicitia, voluptates	
Maximumscore 1	
16 ☐ Deze <i>docti</i> definiëren <i>virtus</i> met hoogdravende bewoordingen.	
Of woorden van overeenkomstige strekking.	
Maximumscore 2	
17 ☐ • qui habentur (regel 12)	<u>1</u>
• die (op grond van algemene instemming) als zodanig worden beschouwd	<u>1</u>
Of woorden van overeenkomstige strekking.	
Maximumscore 1	
18 ☐ (mutua) benivolentia (regel 16)	
Maximumscore 2	
19 ☐ tamquam exemplar aliquod intuetur sui (regel 30)	
Indien tamquam in het citaat ontbreekt, één scorepunt toekennen.	
<i>Opmerking</i>	
<i>Bij kortere of langere citaten geen scorepunten toekennen.</i>	
Maximumscore 1	
20 ☐ fere (regel 20)	
21 ■ c	
Maximumscore 2	
22 ☐ • Adversas vero ferre difficile esset sine eo qui illas gravius etiam quam tu ferret (regel 18-19)	<u>1</u>
• (facit amicitia et) adversas (partiens communicansque) leviores (regel 26-27)	<u>1</u>

23 ■ c

Eindexamen latijn vwo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
------------	-----------------

Maximumscore 2

- 24 • Tot *Quod si* gaat het betoog over persoonlijke vriendschappen / vriendschappen tussen individuen / Tot *Quod si* gaat het over de situatie waar vriendschap aanwezig is / een rol speelt 1
- Na *Quod si* gaat het over vriendschap die gunstig is voor grotere verbanden / over de situatie zonder vriendschap 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 2

- 25 Hoe goed vriendschap is, blijkt uit het feit dat er geen huis / familie en geen stad / staat kan bestaan als vriendschap ontbreekt.
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Indien als antwoord is gegeven 'hoe groot de kracht van vriendschap is kan men opmaken uit ruzie en onenigheid', één scorepunt toekennen.

Maximumscore 1

- 26 Rijkelui en mensen met een hoge functie of een machtspositie hebben (immers, zoals bekend,) nog meer dan anderen behoefte aan vrienden.

Tekst 3

Maximumscore 2

- 27 • Cicero had tijdens zijn consulaat Catilinariërs zonder proces laten executeren. Cicero moest (door een persoonlijke campagne van Clodius Rome ontvluchten en) in ballingschap gaan 1
- Hij keert (dankzij Pompeius en Milo na een jaar) in Rome terug en wordt gerehabiliteerd (en gecompenseerd) 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

Opmerking

De woorden Considerandum t/m puto zijn voorvertaald.

Kolon 28

Maximumscore 2

quid faciatis,

wat jullie moeten doen / zullen doen / kunnen doen / doen

quid wie / waarom / iets 0

faciatis jullie deden 0

faciatis jullie zouden doen 1

facio maken 0

faciatis niet vertaald als werkwoordsvorm (bijv. facies uiterlijk) 0

Kolon 29

Maximumscore 1

Romaene sitis

of jullie in Rome willen verblijven

Niet fout rekenen: of jullie soms in Rome willen verblijven

Willen jullie in Rome blijven? 0

ne vertaald als ontkenning 0

Eindexamen latijn vwo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 30	
Maximumscore 2	
an mecum an aliquo tuto loco: of met / bij mij of op een (of andere) veilige / beschutte plaats:	
mecum niet herkend als combinatie cum + me	<u>0</u>
aliquo ergens heen	<u>1</u>
tuto vertaald als bijwoord	<u>1</u>
tuto vertaald als werkwoordsvorm (van tutare / tutari)	<u>0</u>
loco vertaald als werkwoordsvorm (van locare)	<u>0</u>
Kolon 31	
Maximumscore 3	
id non solum meum consilium est, sed etiam vestrum. dit is niet alleen mijn beslissing, maar ook (die) van jullie.	
niet alleen dit is mijn beslissing	<u>2</u>
solum meum consilium mijn enige beslissing	<u>1</u>
solum buitengewoon / eenzaam	<u>1</u>
solum bodem / grond	<u>0</u>
meum est het ligt in mijn aard / het is mijn verdienste	<u>0</u>
consilium plan / advies	<u>2</u>
consilium bijeenkomst / krijgsraad	<u>0</u>
etiam nog altijd	<u>1</u>
vestrum (est) het is jullie zaak	<u>1</u>
vestrum (est) het is jullie vermogen / het is jullie manier van doen	<u>0</u>
vestrum kleding	<u>0</u>
Kolon 32	
Maximumscore 2	
Mihi veniunt in mentem haec: Mij komen de volgende dingen in de geest / Mij vallen de volgende dingen in:	
veniunt kwamen	<u>1</u>
mentem ziel	<u>1</u>
mentem geweten / moed / toorn	<u>0</u>
mentem niet vertaald als vorm van mens	<u>0</u>
Kolon 33	
Maximumscore 3	
Romae vos esse tuto posse per Dolabellam (namelijk) dat jullie in Rome veilig / in veiligheid kunnen zijn / verblijven door / met behulp van Dolabella	
Niet fout rekenen: jullie kunnen in Rome in veiligheid zijn door Dolabella (vertaald als hoofdzin)	
dat Rome / dat het in Rome voor jullie veilig kan zijn	<u>1</u>
vos wij	<u>0</u>
tuto door veiligheid	<u>1</u>
tuto vertaald als werkwoordsvorm (Indien ook in kolon 30, hier opnieuw aanrekenen)	<u>0</u>
tuto niet vertaald	<u>2</u>
per gedurende / onder het mom van Dolabellam	<u>0</u> <u>2</u>

Eindexamen latijn vwo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 34	
Maximumscore 3	
eamque rem posse nobis adiumento esse, en dat deze zaak ons tot hulp(middel) kan zijn / dat deze zaak voor ons een hulp(middel) kan zijn,	
Niet fout rekenen indien kolon 33 met een hoofdzin is vertaald en deze hier wordt voortgezet: en deze zaak kan ons tot hulp zijn	
eamque en zij	<u>0</u>
eamque rem deze en de zaak	<u>0</u>
nobis voor jullie	<u>2</u>
nobis door ons	<u>0</u>
adiumento aan / voor een hulpmiddel	<u>1</u>
adiumento door een hulpmiddel	<u>0</u>
Kolon 35	
Maximumscore 3	
si quae vis aut si quae rapinae fieri coeperint; als enig / een of ander geweld of (als) enige plunderingen (zullen) beginnen te gebeuren / gedaan te worden;	
Niet fout rekenen: coeperint zouden beginnen / zijn begonnen	
si of	<u>0</u>
quae vis / quae rapinae dit geweld / deze plunderingen	<u>1</u>
quae niet vertaald	<u>2</u>
vis kracht / moed / macht	<u>1</u>
vis vertaald als werkwoordsvorm	<u>0</u>
fieri gemaakt te worden	<u>2</u>
Kolon 36	
Maximumscore 2	
sed rursus illud me movet, maar anderzijds boezemt mij dit / dat angst in,	
Niet fout rekenen: movet beweegt / beïnvloedt / brengt aan het wankelen	
Niet fout rekenen: ik word hierdoor bewogen	
illud niet vertaald	<u>1</u>
illud hij	<u>0</u>
me niet vertaald als lijdend voorwerp	<u>0</u>
moveo verplaatsen / overdenken / veroorzaken	<u>0</u>
moveo veranderen / ontroeren	<u>1</u>
movet zal bewegen	<u>0</u>
movet bewoog	<u>1</u>

Eindexamen latijn vwo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 37	
Maximumscore 3	
quod video omnes bonos abesse Roma (namelijk) dat ik zie dat alle <i>boni</i> / weldenkende / fatsoenlijke / patriottische / voorname / vermogende mensen ver weg zijn van Rome / weg zijn / afwezig zijn uit Rome	
quod omdat / in zoverre	<u>2</u>
quod op grond daarvan / daarom / dus	<u>0</u>
bonos goedmoedig / moedig / knap / gunstig / gezond	<u>0</u>
omnes bonos alle goederen	<u>0</u>
abesse weggaan	<u>1</u>
abesse weggegaan zijn	<u>2</u>
abesse niet geschikt zijn voor	<u>0</u>
Roma in Rome	<u>1</u>
Roma door Rome	<u>0</u>
Kolon 38	
Maximumscore 2	
et eos mulieres suas secum habere; en dat zij / dezen hun vrouwen bij zich hebben;	
vertaald als nieuwe hoofdzin: en zij hebben hun vrouwen bij zich	<u>1</u>
eos mulieres deze vrouwen	<u>0</u>
mulieres suas haar vrouwen	<u>0</u>
suas niet verbonden met mulieres	<u>0</u>
suas zwijnen	<u>0</u>
secum anders	<u>0</u>
secum niet herkend als combinatie van cum + se	<u>0</u>
Kolon 39	
Maximumscore 2	
haec autem regio, in qua ego sum, (Maar / en) deze streek (echter), waarin ik mij bevind / waar(in) ik ben	
Maar dit is de streek	<u>0</u>
haec niet verbonden met regio	<u>0</u>
haec niet vertaald	<u>1</u>
regio rij / linie / grens / hemelstreek / stadswijk	<u>0</u>
regio vertaald als vorm van regius / rex / regnum	<u>0</u>
in qua daarin	<u>0</u>

Opmerking

De woorden nostrorum est cum oppidorum, tum etiam praediorum zijn voorvertaald.

Eindexamen latijn vwo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 40 Maximumscore 3 ut et multum esse mecum et commode in nostris praediis esse possitis. zodat jullie (én) veel / vaak (samen) met mij / bij mij kunnen zijn en (ook) zonder problemen op onze / mijn landgoederen kunnen zijn / verblijven.	
ut opdat	<u>2</u>
ut hoe / zoals / zodra	<u>0</u>
esse niet afhankelijk van possitis	<u>0</u>
mecum niet herkend als combinatie cum + me (Indien ook in kolon 30 hier opnieuw aanrekenen)	<u>0</u>
praediis niet vertaald als vorm van praedium	<u>0</u>
possitis jullie zouden kunnen	<u>2</u>
possitis niet vertaald als vorm van possum	<u>0</u>
Kolon 41 Maximumscore 2 Mihi plane non satis constat adhuc, Voor mij staat het helemaal / duidelijk nog (steeds) niet voldoende / niet voldoende duidelijk vast,	
mihi door mij	<u>0</u>
plane vlak / plat / bedrieger	<u>0</u>
non satis adhuc nog niet lang genoeg	<u>1</u>
consto stilstaan / bestaan / berusten op / voortbestaan / overeenstemmen / kosten	<u>0</u>
adhuc bovendien / nog meer / in zoverre als	<u>0</u>
Kolon 42 Maximumscore 2 utrum sit melius: welk van beide (mogelijkheden) het beste / beter is:	
Niet fout rekenen: welk van beide het beste zou / kan zijn	
dat een van beide beter is	<u>1</u>
of het / iets beter is	<u>0</u>
utrum wie van beide	<u>0</u>
Kolon 43 Maximumscore 1 vos videte, jullie moeten zien / bekijken,	
Niet fout rekenen: jullie moeten acht slaan op jullie zien	<u>0</u>
video begrijpen / bedenken / meemaken / zorgen voor / nastreven	<u>0</u>
Kolon 44 Maximumscore 2 quid aliae faciant isto loco feminae, wat (de) andere vrouwen van jullie stand doen,	
quid wie / waarom / iets (Indien ook in kolon 28 hier opnieuw aanrekenen)	<u>0</u>
aliae niet verbonden met feminae	<u>0</u>
faciant deden / zouden doen	<u>0</u>
facio maken	<u>0</u>
faciant niet vertaald als werkwoordsvorm (bijv. facies uiterlijk)	<u>0</u>

Eindexamen latijn vwo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Kolon 45 Maximumscore 1 et ne, (kolon 46) , exire non liceat; en zorg ervoor dat het mogelijk is weg te gaan / te vertrekken;	
exeo uitgaan / aan land gaan / uitvaren / sterven / ontstaan / aflopen	<u>0</u>
Kolon 46 Maximumscore 1 cum velitis wanneer jullie (dat) willen / zouden willen	
Niet fout rekenen: omdat jullie (dat) willen cum hoewel	<u>0</u>
cum niet als voegwoord vertaald	<u>0</u>
velitis jullie wilden	<u>0</u>
velitis niet vertaald als vorm van velle	<u>0</u>
Kolon 47 Maximumscore 3 id velim diligenter etiam atque etiam vobiscum et cum amicis consideretis. ik wil / zou willen dat jullie dit steeds opnieuw zorgvuldig overwegen / overdenken met / bij jullie zelf / onderling / met elkaar en met (jullie) vrienden / vriendinnen.	
id velim consideretis ik zou dit willen dat jullie overwegen	<u>2</u>
velim niet vertaald als vorm van velle	<u>0</u>
diligenter zuinig	<u>1</u>
vobiscum niet herkend als combinatie van cum en vobis	<u>0</u>
considero bij elkaar gaan zitten	<u>0</u>